

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં, અમદાવાદ

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૫૦૪/૧૯૯૪

=====

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અમિલાષા કુમારી

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ બી. એન. કારિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨	રિપોર્ટર પાસે મોકલવું કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ	ના.

	કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	
--	---	--

=====

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

સુનીલકુમાર આઈ ઠાકર અને ૩....સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી હાર્દિક સોની, અધિક પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર અપીલકર્તા માટે

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૩ માટે એબેટેડ (અવસાનના કારણે રદ)

શ્રી કે જે પંચાલ, એડવોકેટ પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧, ૨ અને ૪ માટે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ બી. એન. કારિયા

=====

તારીખ : ૦૮/૧૨/૨૦૧૭

સીએવી ચુકાદો

(દ્વારા : માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી)

૧. આ અપીલ દ્વારા, અપીલકર્તા – ગુજરાત રાજ્યએ વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજ, ભરૂચ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૨.૦૩.૧૯૯૪ ના ચુકાદા અને આદેશને પડકાર્યો છે, જેના દ્વારા પ્રતિવાદીઓ (મૂળ આરોપીઓ) ને ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૦૨, ૩૦૪બી(૨), ૩૦૬ અને ૪૮૮એ અને દહેજ પ્રતિબંધક અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (ટૂંકમાં "દહેજ પ્રતિબંધક અધિનિયમ") ની કલમ ૩ અને ૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

૨. સોનલબેન (મૃતક) પ્રતિવાદી નંબર ૧– સુનીલકુમાર ઇન્દુલાલ ઠાકરની પત્ની હતા. ઇન્દિરાબેન ઇન્દુલાલ ઠાકર મૃતકની સાસુ છે. ઇન્દુલાલ ગણપતરાવ ઠાકર મૃતકના સસરા હતા, જેઓ ત્યારથી મૃત્યુ પામ્યા છે અને તેમની સામેની અપીલ એબેટેડ (૨૬) થઈ છે. પત્નાબેન મુકેશભાઈ ભટ્ટ મૃતકની પરણિત નણંદ છે. પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને મૃતક વચ્ચેના લગ્ન ૦૪.૦૨.૧૯૯૦ ના રોજ બોરસદ ખાતે થયા હતા. ફરીયાદપક્ષનો કેસ એવો છે કે ૧૨.૧૦.૧૯૯૦ અને ૧૩.૧૦.૧૯૯૦ ની વચ્ચેની રાત્રે, ૧:૦૦ થી ૨:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ પ્રતિવાદીઓ નંબર ૨ અને ૪ (અનુક્રમે માતા અને બહેન) ની મદદથી મૃતકનું મૃત્યુ નીપજાવ્યું હતું. વૈકલ્પિક રીતે, પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧,

૨ અને ૪ પર મૃતકને દહેજ માટે હેરાન કરવાનો પણ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે જેણે તેને આત્મહત્યા કરવા પ્રેર્યા. આથી, તેમના પર આત્મહત્યાના દુષ્પ્રેરણાનો પણ આરોપ છે. ફરીયાદપક્ષના કેસ મુજબ, પ્રતિવાદીઓ મૃતકને હેરાન અને ત્રાસ આપતા હતા અને લગ્ન સમયે મૃતકના પિતા રજનીકાંત બાપાલાલ પટેલ પાસેથી વાસણો, ડબલ-બેડ અને સ્કૂટરની માંગણી કરી હતી. આ વસ્તુઓ પ્રતિવાદીઓને આપવામાં આવી હતી અને તેમના દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી હતી. લગ્ન દરમિયાન, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ વાહનમાંથી નીચે ઉતરવા માટે ૨,૦૦૦/- રૂપિયા અને લગ્નના મંડપમાં બેસવા માટે ૧૦,૦૦૦/- રૂપિયાની માંગણી કરી હતી જે મૃતકના પિતા દ્વારા ચૂકવવામાં આવી હતી. પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧, ૨ અને ૪ પર દહેજની માંગણીઓ કરીને મૃતકને આત્મહત્યા કરવા મજબૂર કરવાનો પણ આરોપ છે.

૩. તપાસ કર્યા પછી, પ્રતિવાદીઓ સામે પૂરતી સામગ્રી મળતાં, વિદ્વાન જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ફર્સ્ટ ક્લાસની કોર્ટમાં ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમણે કેસ સેશન્સ કોર્ટમાં કમિટ કર્યો હતો. આરોપીઓ સામે આંક- ૧૦ પર ચાર્જ ઘડવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ, ચાર્જમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો અને ૨૮.૦૩.૧૯૯૩ ના રોજ દહેજ પ્રતિબંધક અધિનિયમની કલમ ૩ અને ૪ ઉમેરવામાં આવી હતી. પ્રતિવાદીઓએ તેમની સામેના આક્ષેપોને નકારી કાઢ્યા હતા અને ટ્રાયલ ચલાવવાની માંગ કરી હતી. ફરીયાદપક્ષે તેના

કેસના સમર્થનમાં આઠ સાક્ષીઓની તપાસ કરી અને વિપુલ પ્રમાણમાં દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કર્યા.

૪. વિદ્વાન સેશન્સ જજે મૌખિક અને દસ્તાવેજ પુરાવાઓનું મૂલ્યાંકન અને તપાસ કર્યા પછી પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧, ૨ અને ૪ ને તેમની સામે મુકાયેલા ગુનાઓમાંથી એ આધારે નિર્દોષ મુક્ત કર્યા કે ફરીયાદપક્ષ તેમનો અપરાધ સાબિત કરવા માટે પૂરતી સામગ્રી રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.

૫. ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં "કોડ") ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપી વ્યક્તિઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા. કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળના તેના નિવેદનમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ જણાવ્યું છે કે તેની પત્ની, સોનલ, જિદ્દી સ્વભાવની હતી. તેના લગ્ન પહેલાં, તેને કોઈની સાથે પ્રેમ સંબંધ હતો અને તે વારંવાર કહેતી હતી કે તે જીવવા માંગતી નથી, કારણ કે તેને જીવનમાં કોઈ રસ નથી. તે તેને સમજાવતો અને તેના ભૂતકાળને ભૂલીને વર્તમાનમાં જીવવાની સલાહ આપતો હતો. જોકે, સોનલ તેનું સાંભળતી ન હતી અને ઘણીવાર કોઈ કારણ વગર ગુસ્સે થઈ જતી હતી. જ્યારે સોનલ ગુસ્સે થતી, ત્યારે તે પોતાના પરનો કાબૂ ગુમાવી દેતી અને કહેતી કે તે જીવવા માંગતી નથી અને આત્મહત્યા કરી લેશે.

૬. કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળના પોતાના નિવેદનમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા આપવામાં આવેલા ખુલાસા મુજબ, ઘટનાના દિવસે તે બપોરે કામ માટે ગયો હતો. તે રાત્રે ૧૦:૦૦ વાગ્યે ઘરે પરત ફર્યો. તેની પત્ની, સોનલ, ઘરે હાજર ન હતી; તેથી, તેણે પોતાની ચાવીથી દરવાજો ખોલ્યો અને ઘરમાં પ્રવેશ્યો. તેને સોનલનો ટેલિફોન કોલ આવ્યો કે તે જગદીશભાઈના ઘરે છે અને તેણે ત્યાં આવી જવું જોઈએ. પ્રતિવાદી નંબર ૧ જગદીશભાઈના ઘરે ગયો. રાત્રિભોજન કર્યા પછી, સોનલ અને તે બંને ઘરે પરત ફર્યા. રાત્રે ૧૧:૦૦ વાગ્યે, તેણે ટેલિફોન ચાલુ કર્યું અને તે જોઈ રહ્યો હતો. સોનલ તેના સંબંધીઓને દિવાળી કાર્ડ લખી રહી હતી. તેનું લખવાનું પૂરું થયા પછી, તે બેડરૂમમાં ગઈ. ટેલિફોન જોતી વખતે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને ઝોકું આવી ગયું અને ક્યારે ઊંઘી ગયો તેની તેને ખબર ન પડી. સોનલ તેને સામાન્ય રીતે ઉઠાડવા આવી ન હતી. જ્યારે તે જાગ્યો, ત્યારે તે બેડરૂમમાં ગયો અને જોયું કે સોનલ પંખા સાથે તેના દુપટ્ટાથી લટકી રહી હતી. તેણે દુપટ્ટો વચ્ચેથી ફાડી નાખ્યો, સોનલના શરીરને ઊંચકીને પલંગ પર સુવડાવી દીધું. ત્યારબાદ, તેણે તેના મિત્રો યોગેશભાઈ (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨) અને ગીરીશભાઈ (જેની તપાસ થઈ નથી) ને બોલાવ્યા. જ્યારે યોગેશભાઈ આવ્યા, ત્યારે તેણે પોલીસ અને સોનલના માતાપિતાને જાણ કરી. તેણે ટેલિફોન દ્વારા વડોદરામાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના માતા-પિતાને પણ આ ઘટના અંગે જાણ કરી. પ્રતિવાદી નંબર ૧ વધુમાં જણાવે છે કે તેણે તેની પત્ની સોનલને ક્યારેય કોઈ શારીરિક અથવા માનસિક ત્રાસ

આપ્યો નથી. તેના માતા-પિતા અને બહેને પણ તેને કોઈ પણ રીતે ક્યારેય ત્રાસ કે હેરાનગતિ કરી નથી. ન તો તેઓએ ક્યારેય કોઈ વસ્તુ કે પૈસાની માંગણી કરી છે. તે જણાવે છે કે તેમની પર ખોટો કેસ ઊભો કરવામાં આવ્યો છે.

૭. ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદાને પડકારતાં, વિદ્વાન અધિક પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી હાર્દિક સોનીએ રજૂઆત કરી છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે લગ્ન પહેલાં મૃતકના કહેવાતા પ્રેમ સંબંધને બિનજરૂરી મહત્વ આપ્યું છે. વાસ્તવમાં શું બન્યું હતું તે રેકૉર્ડ પર નથી અને તે માત્ર કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળના નિવેદનમાં જ બહાર આવ્યું છે.

૭.૧ કે લગ્નના સાત મહિનામાં જ મૃતકનું અકુદરતી મૃત્યુ થયું હતું. પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા મૃતકના માતાપિતાને તેની કથિત આત્મહત્યાની વૃત્તિઓ વિશે કોઈ ફરિયાદ કરવામાં આવી નથી. તેથી, ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૧૩એ હેઠળની પૂર્વધારણા અમલમાં આવશે.

૭.૨ કે આરોપીના વર્તનની નોંધ લેવી જરૂરી છે. મૃતકને હોસ્પિટલ લઈ જવાને બદલે, તેણે સીધો તેના મિત્ર યોગેશને ફોન કર્યો, જેણે પોલીસ અને મૃતકના માતાપિતાને જાણ કરી.

૭.૩ કે મૃતકનું વજન ૫૬ થી ૫૮ કિલોગ્રામની વચ્ચે હતું. જો તેણે સિલિંગ ફેનથી ફાંસો ખાધો હોત, તો પંખા અથવા બ્લેડને નુકસાન થયું હોત, જેવું આ કેસમાં નથી. આથી, પૂરેપૂરી શક્યતા છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ મૃતકનું ગળું દબાવી દીધું અને તેના મૃતદેહને લટકાવી દીધો.

૭.૪ કે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩, મૃતકના પિતાની જુબાની અને પોલીસ અધિક્ષક, ભરૂચને તેમના દ્વારા લખાયેલા પત્રમાં રહેલી વિસંગતતાઓ અંગે ટ્રાયલ કોર્ટના તારણો યોગ્ય નથી. એવું તારણ કે ઉક્ત પત્રમાં દહેજની માંગણી કે ત્રાસ અંગેનો કોઈ આક્ષેપ નથી તેને સંદર્ભની બહાર વાંચી શકાય નહીં કારણ કે પત્ર નિષ્પક્ષ તપાસ હાથ ધરવા માટે લખવામાં આવ્યો હતો. દરેક અને તમામ વિગતોનો ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી નથી. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ નું માનવું છે કે તેમની પુત્રીની હત્યા કરવામાં આવી હતી, તેથી, તેમણે યોગ્ય તપાસની માંગ કરી હતી. એવું કહી શકાય નહીં કે તેમની જુબાની અને તેમના દ્વારા લખેલા પત્રોમાં વિરોધાભાસ છે. જો કેટલાક વિરોધાભાસો હોય તો પણ, તે સામાન્ય પ્રકારના છે અને આ આધાર પર ફરીયાદીની જુબાનીને નકારી કાઢી શકાય નહીં.

૭.૫ કે મૃતક આઠ થી દસ અઠવાડિયાની ગર્ભવતી હતી તેથી પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના જણાવ્યા મુજબ તેણે આત્મહત્યા કરવાનું કોઈ કારણ ન હતું. વૈકલ્પિક રીતે, વિદ્વાન અધિક પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે

કે, જો ટ્રાયલ કોર્ટને આઈપીસી (IPC) ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતી સામગ્રી ન મળી હોય, તો તેઓને આઈપીસી (IPC) ની કલમ ૩૦૪બી(૨) અને ૩૦૬ હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકાયા હોત. આમ કરવામાં નિષ્ફળતાના કારણે અન્યાય થયો છે. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષીઓએ મૃતકને આપવામાં આવતી હેરાનગતિ અને દહેજની માંગણીઓ અંગે જુબાની આપી છે. જોકે, વિદ્વાન ન્યાયાધીશ દ્વારા તેમની જુબાનીઓને યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં ધ્યાનમાં લેવામાં આવી નથી.

૭.૬ કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ છેલ્લે મૃતકની સાથે જોવા મળ્યો હતો. આથી, તે મુખ્ય શંકાસ્પદ રહેશે અને મૃતકની હત્યામાં તેની સંડોવણી સ્પષ્ટ થાય છે.

૭.૭ ઉપરોક્ત રજૂઆતોના આધારે, વિદ્વાન અધિક પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરે વિનંતી કરી છે કે અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે અને નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદાને પલટાવવામાં આવે.

૮. ઉપરોક્ત રજૂઆતોનો સખત વિરોધ કરતાં, પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧, ૨ અને ૪ માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે.જે. પંચાલે રજૂઆત કરી છે કે ફરીયાદપક્ષ પોતાનો કેસ શંકાસ્પદ હદથી પર સાબિત કરવામાં સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ રહ્યો છે. આ કેસ સંપૂર્ણપણે સાંયોગિક પુરાવાઓ પર આધારિત છે કારણ કે ઘટનાના

કોઈ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓ નથી. પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧, ૨ અને ૪ ના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરતા સંજોગોની સાંકળ બિલકુલ પૂર્ણ નથી. રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓ પરથી ઘણી શંકાઓ ઊભી થાય છે અને મૃતકે આત્મહત્યા કરી હોવાની પ્રબળ શક્યતાને નકારી શકાય નહીં, કારણ કે તે સંવેદનશીલ સ્વભાવની હતી અને તેના અગાઉના પ્રેમ સંબંધને કારણે હતાશ હતી.

૮.૧ કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને તેના પરિવારના સભ્યોએ મૃતક કે તેના પરિવારના સભ્યો પાસેથી ક્યારેય દહેજની માંગણી કરી નથી. તેનાથી વિપરીત, મૃતકના પત્રોના રૂપમાં રેકૉર્ડ પર પુરાવા છે, કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ મૃતક માટે ડબલ-બેડનો ઓર્ડર આપ્યો હતો અને તેણીને ડિઝાઈન પસંદ કરવાનું કહ્યું હતું. તેને મળનારા બોનસમાંથી તે રેક્લિજરેટર પણ ખરીદવાનો હતો. આ વાત ખુદ મૃતકે તેના માતા-પિતાને લખેલા પત્રમાં જણાવી છે. રેકૉર્ડ પરના વિપુલ પત્રોમાં, મૃતકે એક પણ વાર એવું જણાવ્યું નથી કે તેને હેરાન કરવામાં આવી રહી છે કે ત્રાસ આપવામાં આવી રહ્યો છે અથવા પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને તેના પરિવારના સભ્યો તેની પાસે દહેજની માંગણી કરી રહ્યા છે. પત્રોનો સ્વર અને અંદાજ સૌહાર્દપૂર્ણ વૈવાહિક જીવન સૂચવે છે.

૮.૨ તે એક સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૨ – મૃતકની સાસુ અને પ્રતિવાદી નંબર ૪, તેની પરિણીત નાંદ, અલગ રહેતા હતા. આથી, તેમના

તરફથી હેરાનગતિનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી. મૃતકના લગ્ન ૦૪.૦૨.૧૯૯૦ ના રોજ થયા હતા. ત્યારબાદ મૃતક બે કે ત્રણ દિવસ ભરૂચમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ સાથે રહી હતી અને પરીક્ષા આપવા માટે મહેસાણા ખાતે તેના માતા-પિતાના ઘરે પરત ફરી હતી. તે જુલાઈ, ૧૯૯૦ મહિનામાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ સાથે પાછી આવી હતી. વૈવાહિક જીવનના સાત મહિનામાં, તે ફેબ્રુઆરીથી જુલાઈ સુધી મહેસાણા ખાતે તેના માતા-પિતાના ઘરે રહી હતી. તેથી, ત્રણ કે સાડા ત્રણ મહિનાના ટૂંકા ગાળામાં જ્યારે તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ સાથે રહી હતી, ત્યારે રેકૉર્ડ પર એવું સૂચવવા માટે કંઈ જ નથી કે તેણીને કોઈ હેરાનગતિ કરવામાં આવી હોય.

૮.૩ કે દહેજ પડાવવા માટે ત્રાસ આપવાના અને દહેજની માંગણી સંતોષવામાં ન આવતાં મૃતકને મારી નાખવાના આરોપને રેકૉર્ડ પરના કોઈ પણ પુરાવા દ્વારા સમર્થન મળતું નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ દ્વારા આપવામાં આવેલી પ્રાથમિક માહિતીમાં, પ્રતિવાદીઓ સામે આવા કોઈ આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા ન હતા. તે પછીથી, સમાજના આગેવાનોના હસ્તક્ષેપથી, જ્યારે અખબારમાં મૃતકના મૃત્યુ અંગેનો એક લેખ છપાયો, ત્યારે ફરિયાદી દ્વારા પોલીસ સત્તાવાળાઓ, મુખ્યમંત્રી અને ગૃહમંત્રીને પત્રો લખીને દહેજ માટે મૃતકની હત્યા અંગેના આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા.

૮.૪ કે તે રેકૉર્ડ પર આવ્યું છે કે તેના મૃત્યુ પછી, મૃતકની બધી વસ્તુઓ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેના માતા-પિતાને પરત કરવામાં આવી હતી.

૮.૫ કે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩, મૃતકના પિતા, સાચા સાક્ષી નથી કારણ કે તેમણે કોર્ટ સમક્ષની તેમની જુબાનીમાં અનેક સુધારા-વધારા કર્યા છે. તેમણે અલગ-અલગ સમયે અલગ-અલગ વાતો કહી છે. શૈલા નામની મહિલા સાથે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના કથિત લગ્નેતર સંબંધ અંગેની વાર્તા સાબિત થઈ નથી અને આ આક્ષેપ અંગે રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી નથી. ન તો તેના દારૂડિયા હોવા અંગે કોઈ પુરાવો છે. ટૂંકમાં, કથિત ગુના આચરવા સાથે આરોપીને જોડવા માટે કોઈ પુરાવો નથી.

૮.૬ કે મૃતકનું પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર ડૉ. ભરત વાડીલાલ મહેતા, ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૭ ના પુરાવા જણાવે છે કે મૃત્યુનું કારણ "ફાંસો ખાધા બાદ શ્વાસ રૂંધાવાથી" છે અને ગળું દબાવવાને કારણે નથી. પોસ્ટમોર્ટમ બે ડૉક્ટરોની પેનલ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું અને અભિપ્રાય બંને ડૉક્ટરોનો છે.

૮.૭ કે, જો ફરીયાદપક્ષની એ વાર્તામાં સત્યનો કોઈ અંશ હોત કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ મૃતકનું ગળું દબાવ્યું અને પછી તેને પંખાથી લટકાવી દીધી, તો

રૂમમાં હિંસાનાં નિશાનો જોવા મળ્યાં હોત જે ગુનાના સ્થળના પંચનામા મુજબ મળ્યાં ન હતાં. વધુમાં, મૃતકના શરીર પર હિંસા દર્શાવતા કોઈ નિશાન ન હતા.

૮.૮ કે પ્રતિવાદીઓ તરફથી કોઈપણ વા ધાજનક અથવા ગુનાહિત વસ્તુની કોઈ રિકવરી અથવા ડિસ્કવરી નથી. મૃતક દ્વારા આત્મહત્યા કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલ દુપટ્ટો પોલીસ દ્વારા કબજે કરવામાં આવ્યો હતો પરંતુ તપાસ માટે ફોરેન્સિક સાયન્સ લેબોરેટરીમાં મોકલવામાં આવ્યો ન હતો.

૮.૯ કે જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ તેની પત્નીને લટકતી જોઈ ત્યારે તેના વર્તન પર સવાલ ઉઠાવી શકાય નહીં. તે આઘાતમાં હતો અને રડતો હતો. તેની પહેલી પ્રતિક્રિયા તેના મિત્ર યોગેશભાઈને બોલાવવાની હતી, જેણે પણ આવતાની સાથે તેને રડતો જોયો. પ્રતિવાદી નંબર ૧ તેના પોતાના અથવા મૃતકના સંબંધીઓને ફોન કરવાની સ્થિતિમાં ન હતો અને તે યોગેશભાઈ હતા જેમણે પોલીસ અને સંબંધીઓને ટેલિફોન દ્વારા જાણ કરી હતી. આને શોકગ્રસ્ત પતિના ભાગ પર અકુદરતી વર્તન ગણી શકાય નહીં.

૮.૧૦ જોકે એ સાચું હોઈ શકે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ છેલ્લે મૃતકની સાથે જોવા મળ્યો હતો, પરંતુ મૃતકનું મૃત્યુ કેવી રીતે થયું તે સાબિત કરવાની જવાબદારી તેની પર નથી. તેણે એક બુદ્ધિગમ્ય ખુલાસો આપવાનો રહે છે, જે તેણે કોડની

કલમ ૩૧૩ હેઠળના પોતાના નિવેદનમાં આપ્યો છે. મૃતક દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને લખવામાં આવેલા પત્રો પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યા છે અને તે મૃતકના અત્યંત સંવેદનશીલ સ્વભાવને દર્શાવે છે. ફરીયાદપક્ષ માટે તેનો કેસ શંકાસ્પદ હદથી પર સાબિત કરવાનો રહે છે, જે કરવામાં તે નિષ્ફળ રહ્યો છે.

૮.૧૧ કે મૃતકે આત્મહત્યા કરી છે કારણ કે તેણીને બાળક જોઈતું નહોતું અને તે પોતાને ગર્ભવતી હોવાનું જાણતી હતી. તેણી તેના લગ્નમાં આટલી વહેલી તકે બાળક ઇચ્છતી ન હતી કારણ કે તેણે નોકરી માટે બેંકમાં અરજી કરી હતી. મૃતક અતિ-સંવેદનશીલ સ્વભાવની હતી અને તે ગર્ભવતી હતી તે હકીકત તેને આત્મહત્યા કરવા તરફ દોરી ગઈ હશે. પ્રતિવાદીઓ સામે મૂકવામાં આવેલો એક પણ આરોપ સાબિત થતો નથી. દહેજની માંગણી કે આત્મહત્યાના દુષ્પ્રેરણનો કોઈ પુરાવો નથી અને ઉક્ત ગુનાઓના ઘટકો હાજર નથી. ફરીયાદપક્ષ એ સ્થાપિત કરવામાં સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ રહ્યો છે કે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા મૃતક સાથે ફૂરતાપૂર્ણ વર્તન કરવામાં આવ્યું હતું અથવા તેઓ તેના મૃત્યુમાં સામેલ છે.

૮.૧૨ કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલ દષ્ટિકોણ વ્યાજબી અને સંભવિત છે, કેસની હકીકતો અને સંજોગો અને રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લેતાં. તેથી, ઉક્ત દષ્ટિકોણ, એક સંભવિત દષ્ટિકોણ હોવાથી, તેમાં દખલ ન કરી શકાય.

૮.૧૩ ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં, પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલે કેટલાક ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે.

(૧) પહેલો ચુકાદો સુબ્રમણ્યમ વિરુદ્ધ તામિલનાડુ રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૦૯) ૧૪ એસ.સી.સી ૪૧૫ ના કેસમાં આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જ્યાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૨૩. જ્યાં સુધી તેઓ એકસાથે રહેતા હતા તે સંજોગોનો સંબંધ છે, નિર્વિવાદપણે, પરિસ્થિતિને સંપૂર્ણપણે ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. સામાન્ય રીતે જ્યારે પતિ અને પત્ની ઘરની ચાર દીવાલોની અંદર રહેતા હોય અને માનવહત્યા દ્વારા મૃત્યુ થાય, ત્યારે તે કયા સંજોગોમાં મૃત્યુ પામી શકે છે તે સમજાવવાનું પતિ માટે રહેશે. જોકે, આપણે એ હકીકતને નજરઅંદાજ કરી શકીએ નહીં કે જો કે તે એક મજબૂત સંજોગ ગણી શકાય પરંતુ મૃતક પર હિંસાના કોઈ પણ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં માત્ર તેને જ નિર્ણાયક ગણી શકાય નહીં. એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવું મુશ્કેલ હોઈ શકે છે કે પતિ અને માત્ર પતિ જ તેના માટે જવાબદાર હતો.”

(૨) ત્યારબાદ મુલા દેવી અને અન્ય વિરુદ્ધ ઉત્તરાખંડ રાજ્ય (૨૦૦૮) ૧૪ એસ.સી.સી ૫૧૧ ના કેસના ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જેમાં રાજસ્થાન રાજ્ય વિરુદ્ધ રાજા રામ (૨૦૦૩) ૮ એસ.સી.સી ૧૮૦ ના કેસના ચુકાદાની સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ચર્ચા કરવામાં આવી છે, જેમાં સાંયોગિક પુરાવા સંબંધિત કાયદો વર્ણવવામાં આવ્યો છે. રાજસ્થાન રાજ્ય વિરુદ્ધ રાજા રામ (સુપ્રા) ના સંબંધિત ફકરાઓ નીચે મુજબ છે:

“૧૫. હનુમંત ગોવિંદ નરગુંડકર અને અન્ય વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, (એઆઈ.આર ૧૯૫૨ એસ.સી ૩૪૩) માં, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું: “એ યાદ રાખવું સારું રહેશે કે જે કેસોમાં પુરાવા સાંયોગિક પ્રકૃતિના હોય, ત્યાં જે સંજોગોમાંથી અપરાધનું તારણ કાઢવાનું હોય તે પ્રથમ દૃષ્ટિએ સંપૂર્ણ રીતે સ્થાપિત હોવા જોઈએ અને સ્થાપિત થયેલા તમામ તથ્યો આરોપીના અપરાધની પૂર્વધારણા સાથે જ સુસંગત હોવા જોઈએ. ફરીથી, સંજોગો નિર્ણાયક પ્રકૃતિના અને વલણ ધરાવતા હોવા જોઈએ અને તે

એવા હોવા જોઈએ કે સાબિત કરવાના પ્રસ્તાવિત એક સિવાયની દરેક પૂર્વધારણાને બાકાત રાખે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, પુરાવાની સાંકળ એટલી હદે સંપૂર્ણ હોવી જોઈએ કે આરોપીની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત નિષ્કર્ષ માટે કોઈ વાજબી આધાર ન રહે અને તે એવું દર્શાવતું હોવું જોઈએ કે તમામ માનવીય સંભાવનાઓ મુજબ આ કૃત્ય આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ."

શરદ બિરધીચંદ શારદા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (એઆઈ.આર ૧૯૮૪ એસ.સી ૧૬૨૨) માં પછીના એક ચુકાદાનો સંદર્ભ લઈ શકાય. તેમાં, સાંયોગિક પુરાવાઓ સાથે કામ કરતી વખતે, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સાંકળ પૂર્ણ છે તે સાબિત કરવાની જવાબદારી ફરીયાદપક્ષ પર હતી અને ફરીયાદપક્ષના પુરાવામાં રહેલી ખામી કે છટકબારીને ખોટા બચાવ કે દલીલ દ્વારા સુધારી શકાય નહીં. આ કોર્ટના શબ્દોમાં પૂર્વ શરતો, સાંયોગિક પુરાવાના આધારે સજા થઈ શકે તે પહેલાં, સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થવી જોઈએ. તે છે:

(૧) જે સંજોગોમાંથી અપરાધનું નિષ્કર્ષ કાઢવાનું હોય તે સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થયેલ હોવું જોઈએ. સંબંધિત સંજોગો સ્થાપિત થવા જ જોઈએ અથવા થવા જોઈએ અને સ્થાપિત થઈ શકે તેવા ન હોવા જોઈએ;

(૨) આ રીતે સ્થાપિત થયેલા તથ્યો આરોપીના અપરાધની પૂર્વધારણા સાથે જ સુસંગત હોવા જોઈએ, એટલે કે, આરોપી દોષિત છે તે સિવાયની અન્ય કોઈ પૂર્વધારણા પર તેને સમજાવી શકાય તેવા ન હોવા જોઈએ;

(૩) સંજોગો નિર્ણાયક પ્રકૃતિના અને વલણવાળા હોવા જોઈએ;

(૪) તેઓ સાબિત થવાની પૂર્વધારણા સિવાયની દરેક સંભવિત પૂર્વધારણાને બાકાત રાખતા હોવા જોઈએ; અને

(૫) પુરાવાની સાંકળ એટલી સંપૂર્ણ હોવી જોઈએ કે આરોપીની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત નિષ્કર્ષ માટે કોઈ વાજબી આધાર ન રહે અને દર્શાવવું જોઈએ કે તમામ માનવીય સંભાવનાઓમાં કૃત્ય આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ.”

(૩) દાસરી શિવ પ્રસાદ રેહી વિરુદ્ધ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર, આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે 'છેલ્લે એકસાથે જોવા મળવા' ના પાસાની નીચેની શરતોમાં ચર્ચા કરી છે:

“૨૩. જોકે, એક સંજોગ એવો છે જે આરોપીની તેના ઘરે હાજરીની પ્રબળ શક્યતા સૂચવે છે. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા માનવામાં આવેલ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ ના પુરાવા મુજબ, અપીલકર્તાએ સવારે તેનો સંપર્ક કર્યો હતો અને પીડબલ્યુ ૩ ને તેના ઘરે લાવ્યો હતો એવો સંકેત આપીને કે તેની બહેન (એટલે કે મૃતક) સાથે કંઈક અઘટિત બન્યું છે. આમાં ઉમેરો કરતાં, આરોપી સામાન્ય સંજોગોમાં રાત્રે તેના ઘરે હોવાની અપેક્ષા હોય છે. જોકે, આ પરિબળો પરથી એવું અટળ અનુમાન કાઢવાની જરૂર નથી કે આરોપી અગાઉની રાત્રે ઘરમાં જ રહ્યો હતો અને માત્ર આરોપી જ હત્યા માટે જવાબદાર હોવો જોઈએ. વધુમાં વધુ, એવું કહી શકાય કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલો દષ્ટિકોણ એકમાત્ર સંભવિત દષ્ટિકોણ નથી. પરંતુ, નિર્દોષ મુક્તિને પલટાવવા માટે તે પૂરતું નથી.”

(૪) અરુણ કુમાર શર્મા વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (૨૦૧૦)
૧ એસ.સી.સી ૧૦૮ માં નોંધાયેલા કેસના ચુકાદાનો પણ
સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, જેમાં ટ્રાયલ કોર્ટ અને અપીલ
કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા દોષિત ઠરાવતા ચુકાદાઓ અને
આદેશને રદબાતલ કરવામાં આવ્યા હતા અને આરોપીને
તમામ ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો.
જોકે, આ ચુકાદાની વિગતવાર ચર્ચા કરવાની જરૂર નથી
કારણ કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અત્રેના પ્રતિવાદીઓને પહેલેથી જ
સ્પષ્ટ નિર્દોષ મુક્તિનો લાભ આપવામાં આવ્યો છે.

(૫) પ્રતિવાદીઓ માટેના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા જે
આગામી ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે જોસ ઉર્ફે
પપ્પચન વિરુદ્ધ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર ઓફ પોલીસ, કોચીલંડી
અને અન્ય (૨૦૧૬) ૧૦ એસ.સી.સી ૫૧૮ નો કેસ છે,
જેમાં આત્મહત્યાથી મૃત્યુ અને ગળું દબાવવાને કારણે
મૃત્યુની લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરવામાં આવી છે. સંબંધિત
ફકરાઓ નીચે મુજબ છે:

“પર. રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવાઓની એકંદર વિચારણા પર, અમારા મતે અપીલકર્તાને તેની પત્નીને કબજે કરેલા નાયલોનના દોરડાથી ગળું દબાવીને અને પછી કૃત્ય પૂર્ણ કરવા માટે સાડી વડે છત સાથે લટકાવીને હત્યા કરવાના આરોપમાં દોષિત ઠેરવવો સંપૂર્ણપણે અસુરક્ષિત રહેશે. ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા સાંયોગિક પુરાવાઓ અમારા આકલન મુજબ અપીલકર્તા વિરુદ્ધ કોઈ પણ પ્રકારની શંકાના તત્વ વિના અપરાધનું તારણ કાઢવા માટે કાયદાની જરૂરિયાત કરતાં ઓછા પડે છે. બંને આરોપીઓને આઈપીસી (IPC) ની કલમ ૪૮૮એ હેઠળ ફૂરતાના આરોપમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને સહ-આરોપી, જેણે કથિત રીતે ગુનો આચરવામાં અપીલકર્તાને મદદ કરી હતી, તેને નીચલી અદાલતો દ્વારા તમામ આરોપોમાંથી સંપૂર્ણપણે નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો તે હકીકત પણ ફરિયાદી પક્ષના કેસની હવા કાઢી નાખે છે.

પ૩. કાયદાની એક સ્થાપિત દરખાસ્ત છે કે, શંકા ગમે

તેટલી ગંભીર હોય, તે સાબિતીનું સ્થાન લઈ શકતી નથી અને ફોજદારી આરોપમાં સફળ થવા માટે ફરીયાદપક્ષ તેના કેસને "સાચું હોઈ શકે" ના ક્ષેત્રમાં રાખવાનું પોષાય તેમ નથી પરંતુ અનિવાર્યપણે તેને "સાચું હોવું જ જોઈએ" ની કક્ષામાં ઉન્નત કરવું પડશે. ફોજદારી કાર્યવાહીમાં, કોર્ટની ફરજ છે કે તે સુનિશ્ચિત કરે કે માત્ર અનુમાનો અથવા શંકાઓ કાનૂની સાબિતીનું સ્થાન ન લે અને એવી સ્થિતિમાં કે જ્યાં ઉપલબ્ધ પુરાવાઓની પૃષ્ઠભૂમિમાં વાજબી શંકા ઊભી થાય, ન્યાયના કસુવાવડને રોકવા માટે, શંકાનો લાભ આરોપીને આપવામાં આવે. આવી શંકા અનિવાર્યપણે વાજબી હોવી જોઈએ અને કાલ્પનિક, તરંગી, અસ્પષ્ટ કે અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવી નહીં પરંતુ એક નિષ્પક્ષ, સમજદાર અને વિશ્લેષણાત્મક મન દ્વારા ગ્રાહ્ય હોવી જોઈએ, જેનું કારણ અને સામાન્ય સમજની કસોટી પર મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હોય. ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રમાં એ પણ પ્રાથમિક ધારણા છે કે જો ઉપલબ્ધ પુરાવાઓ પર બે દૃષ્ટિકોણ શક્ય હોય, એક આરોપીના અપરાધ તરફ ઈશારો કરતો હોય અને બીજો

તેની નિર્દોષતા તરફ, તો આરોપીની તરફેણમાં હોય તે
દષ્ટિકોણ અપનાવવો જોઈએ.”

૯. ઉપરોક્ત કાનૂની અને તથ્યલક્ષી રજૂઆતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, રેકૉર્ડ
પરના સંબંધિત મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓ તરફ ધ્યાન આપવું ફળદાયી
રહેશે.

૧૦. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧, અશ્વિન નટવરલાલ તલાટી,
ગુનાના સ્થળના પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે. તેઓ ઉક્ત પંચનામા તૈયાર
કરવાની હકીકત અને તેના પર પોતાની સહી કરવા અંગે જુબાની આપે છે. તેઓ
જણાવે છે કે તેમણે પંચ સાક્ષી તરીકે કામ કર્યું હતું કારણ કે તેઓ હાજર હતા
અને પોલીસે તેમને પંચનામા પર સહી કરવાનું કહ્યું હતું. તે સમયે ત્યાં અન્ય
કોઈ વ્યક્તિ હાજર હતી કે નહીં તે તેમને યાદ નથી. તેઓ વધુમાં જણાવે છે કે
બેડરૂમમાં પલંગ દીવાલથી થોડો દૂર અને ત્રાસો હતો.

૧૧. ગુનાના સ્થળનું પંચનામું આંક-૪૨ પર છે. તેમાં જણાવવામાં
આવ્યું છે કે પંખા પર બહુરંગી દુપટ્ટાનો (લીલો, પીળો, બ્રાઉન અને લાલ) એક
ટુકડો લટકતો હતો અને બીજો અડધો ભાગ તાજો જ કાપવામાં આવ્યો હતો.
છત જમીનથી લગભગ નવ ફૂટ ઉપર હતી અને પંખો જમીનથી લગભગ સાત ફૂટ

અને આઠ ઇંચ દૂર હતો. બહુરંગી દુપટ્ટાનો બીજો અડધો ભાગ પલંગ પર જોવા મળ્યો હતો. દુપટ્ટા પર કોઈ નિશાન જોવા મળ્યા ન હતા.

૧૨. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨, યોગેશભાઈ નાનજીભાઈ પટેલ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના મિત્ર છે, જેઓ પ્રતિવાદી દ્વારા બોલાવવામાં આવ્યા પછી ઘટના સ્થળે સૌથી પહેલા પહોંચ્યા હતા. તેઓ જણાવે છે કે ઘટનાના દિવસે તેઓ બીજી પાળી પછી મોડેથી કામ પરથી ઘરે પરત ફર્યા હતા. તેમને પ્રતિવાદી નંબર ૧ નો ફોન આવ્યો, જેણે તેમને તેના ઘરે બોલાવ્યા. આ સાક્ષી ગીરીશભાઈ સાથે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના ઘરે ગયા અને ડ્રોઈંગ રૂમમાં કોઈ ન મળ્યું, જેનો દરવાજો ખુલ્લો હતો. ત્યારબાદ તેઓ બેડરૂમમાં ગયા અને એવું લાગ્યું કે મૃતક પલંગ પર સૂતી હતી. પ્રતિવાદી નંબર ૧ ત્યાં બેસીને રડતો હતો. શું થયું છે તે પૂછવા પર, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ રડતાં રડતાં પંખાની વચ્ચેથી લટકતા દુપટ્ટા તરફ ઈશારો કર્યો. આ સાક્ષી જણાવે છે કે મૃતક મૃત્યુ પામી હોય તેવું લાગતાં, તેણે તેમના અન્ય મિત્રોને અને મૃતકના અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના માતા-પિતાને ટેલિફોન પર જાણ કરી. ત્યારબાદ તેઓ ગીરીશભાઈ સાથે પોલીસને જાણ કરવા પોલીસ સ્ટેશને ગયા. ફરીયાદ નોંધવામાં આવી, જે આંક- ૪૪ પર છે.

ઉલટતપાસમાં, આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેણે પોતાની ફરીયાદમાં જણાવ્યું હતું કે સાડી પંખાની વચ્ચેથી, તેના પાયા પરથી લટકતી હતી. તેઓ જણાવે છે કે તેઓ

મૃતકને ઓળખતા હતા. મૃતક અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ નું વૈવાહિક જીવન સુખી હતું. તેઓ વધુમાં જણાવે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ તેમને કહ્યું હતું કે રાત્રે ટેલિવિઝન જોતી વખતે તે ઊંઘી ગયો હતો. જ્યારે તે જાગીને બેડરૂમમાં પ્રવેશ્યો, ત્યારે તેણે સોનલને લટકતી જોઈ. તેઓ વધુમાં જણાવે છે કે ૧૫.૧૦.૧૯૯૦ ના રોજ, મૃતકના માતાપિતા અને બોરસદના અન્ય લોકો ટેમ્પોમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના ઘરે આવ્યા હતા અને તેની સંપત્તિને નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું, જે તેમને પાછળથી જાણવા મળ્યું.

૧૩. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨ દ્વારા પોલીસને આપવામાં આવેલી ફરિયાદ આંક- ૪૪ પર છે. તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા તેમને મોડી રાત્રે લગભગ ૨:૦૦ વાગ્યે ટેલિફોન પર બોલાવવામાં આવ્યા હતા. તેઓ તેમના સ્કૂટર પર ગીરીશભાઈ સાથે ત્યાં ગયા અને દરવાજો ખુલ્લો જોયો. જ્યારે તેઓ બેડરૂમમાં પ્રવેશ્યા, ત્યારે તેઓએ સોનલને પલંગ પર સૂતેલી જોઈ. પ્રતિવાદી નંબર ૧ રડી રહ્યો હતો. તેઓએ તેને પૂછ્યું કે શું થયું અને તે શા માટે રડે છે. પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ તેમને પંખાથી લટકતી સાડી બતાવી. તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ તેમને કહ્યું હતું કે તે મોડી રાત સુધી બીજા રૂમમાં ટેલિવિઝન જોતો હતો અને ઊંઘી ગયો હતો. જ્યારે તે જાગીને બેડરૂમમાં પ્રવેશ્યો ત્યારે તેણે તેની પત્ની સોનલને પંખાથી લટકતી જોઈ. તેણે સાડી કાપી, તેના શરીરને નીચે ઉતાર્યું અને પલંગ પર મૂક્યું. સોનલ મૃત્યુ પામી

છે તેવું લાગતાં, તેણે સોસાયટીમાં રહેતા વિનોદભાઈ તેમજ મૃતકના અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના માતા-પિતાને ઘટના અંગે જાણ કરી.

૧૪. મૃતકના પિતા રજનીકાંત બાપાલાલ પટેલની તપાસ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ તરીકે કરવામાં આવી છે. તેઓ જણાવે છે કે તેમના સમાજમાં દહેજ આપવાનો કોઈ રિવાજ નથી. જોકે, તેમની પુત્રીના સાસુ-સસરાએ તેમને જણાવ્યું કે તેમનો પુત્ર કેમિકલ એન્જિનિયર છે, તેથી તેમણે લગ્ન સમયે દહેજ આપવું પડશે. આ સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના માતા-પિતાએ રોકડ, ડબલ-બેડ, સ્કૂટર અને રેફ્રિજરેટરની માંગણી કરી હતી. જ્યારે સગાઈ થઈ, ત્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ આપવાની વસ્તુઓની યાદી પોતાના હાથે લખી આપી હતી, જે આંક- ૫૮ પર છે. આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે તેમને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને કારમાંથી નીચે ઉતરવા માટે ૨,૦૦૦/- રૂપિયા આપવા જણાવાયું હતું જે તેમણે આપ્યા હતા, જોકે તેમના સમાજમાં આવો કોઈ રિવાજ નથી. પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની માતાએ તેમને તેમના પુત્રના મંડપમાં બેસવા માટે ૧૦,૦૦૦/- રૂપિયા ચૂકવવા કહ્યું હતું. તેમના સંબંધીઓ સાથે પરામર્શ કર્યા પછી, તેમણે ૧૦,૦૦૦/- રૂપિયા ચૂકવ્યા હતા અને ત્યારબાદ લગ્નવિધિ શરૂ થઈ હતી. આ સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, તેમની પુત્રી સોનલ તેના સાસરે ગઈ અને ત્યારબાદ તેની બી.એ.ની પરીક્ષા આપવા માટે તેમના ઘરે પાછી આવી હતી. પરીક્ષા પૂરી થયા પછી પ્રતિવાદી નંબર ૧ તેને

લેવા આવ્યો હતો અને રસોડાના વાસણો તથા ડબલ-બેડની માંગણી કરી હતી. ૨,૦૦૦/- રૂપિયાના વાસણો પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને આપવામાં આવ્યા હતા અને તે અને સોનલ ઉક્ત વાસણો સાથે ભરૂચ પરત ફર્યા હતા. આ સાક્ષી સ્વીકારે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને સોનલ ભરૂચમાં રહેતા હતા, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના માતા-પિતા અને તેની પરિણીત બહેનથી અલગ, જેઓ અનુક્રમે વડોદરા અને સુરતમાં રહેતા હતા.

આ સાક્ષી જણાવે છે કે ૧૭.૦૮.૧૯૯૦ ના રોજ પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને તેમની પુત્રી તેમની સાળીના 'બેસણા' ની વિધિમાં હાજરી આપવા આવ્યા હતા. તે પૂરું થયા પછી, પ્રતિવાદી નંબર ૨ (મૃતકના સાસુ) એ તેમને પૂછ્યું કે શા માટે તેઓ સંમત થયા મુજબની વસ્તુઓ નથી આપી રહ્યા. પ્રતિવાદીઓ સાંજે પરત ફર્યા પરંતુ તેમની પુત્રી સોનલ રોકાઈ ગઈ. તે સાંજે, તેમની પુત્રીએ રડીને પોતાના સંબંધીઓને જણાવ્યું કે તે તેના સાસરે પાછી જવા માંગતી નથી. તેણે આ વાત આ સાક્ષીના સાળા નવીનકુમાર ઠાકર અને મધુભાઈ ઠાકર, સાસુ અને સસરા, તેમની પત્ની અને અન્ય સંબંધીઓની હાજરીમાં કહી હતી. તેણીને કારણ પૂછવા પર, સોનલે જણાવ્યું હોવાનું કહેવાય છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને દારૂ પીવાની ખરાબ આદત છે અને શૈલા નામની છોકરી સાથે તેના લગ્નેતર સંબંધ છે, જે તેને પસંદ નથી. આ જ કારણ છે કે તે તેની પાસે પાછી જવા માંગતી નથી. આ સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, સોનલે એવું પણ જણાવ્યું હતું કે જો માંગણી

મુજબની વસ્તુઓ તેમના દ્વારા આપવામાં નહીં આવે, તો પ્રતિવાદીઓ તેને મારી નાખશે. ત્યારબાદ સંબંધીઓએ સોનલને પાછા ફરવા સમજાવી કારણ કે દિવાળીનો તહેવાર નજીક આવી રહ્યો હતો અને સાસરિયામાં તેની પહેલી દિવાળી હતી. તેથી, સોનલને આ સાક્ષીના પિતરાઈ ભાઈ દીનાબેન સાથે ભરૂચ મોકલવામાં આવી હતી.

આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે ૧૩.૧૦.૧૯૯૦ ના રોજ વહેલી સવારે તેમને એક ટેલિફોન કોલ આવ્યો જેમાં તેમને જણાવવામાં આવ્યું કે સોનલની હાલત સારી નથી અને તેમણે તાત્કાલિક ભરૂચ પહોંચી જવું જોઈએ. તેઓ તેમના પત્ની અને પુત્ર સાથે સવારે ૪:૦૦ વાગ્યે મહેસાણાથી ભરૂચ જવા નીકળ્યા અને સવારે ૮:૦૦ થી ૮:૩૦ ની આસપાસ ત્યાં પહોંચ્યા. જ્યારે તેઓ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના ઘરે ગયા અને સોનલને બૂમ પાડી, ત્યારે કોઈ જવાબ મળ્યો નહીં. એક માણસે એક રૂમ તરફ ઈશારો કર્યો અને તેથી તેઓ રૂમમાં ગયા અને જોયું કે સોનલનો મૃતદેહ પલંગ પર પડેલો હતો. તેના પગ જમીન તરફ લટકતા હતા અને તેની મેક્સી સાથળ સુધી ઉપર આવી ગઈ હતી. તેના કપડાં અસ્તવ્યસ્ત હતાં. નજીક આવતાં, તેઓને જાણવા મળ્યું કે સોનલનું મૃત્યુ થયું હતું. તેના મોઢામાંથી ફીણ આવતા હતા અને ગરદન પર કથ્થઈ રંગના નિશાન જોવા મળ્યા હતા. આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેની પત્નીએ શરીરની તપાસ કરી અને તેના ગુપ્ત ભાગો પર એક ચીકણો પદાર્થ જોવા મળ્યો. આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે તેની ગરદન પર

ઉઝરડાના નિશાન હતા અને તેની સાથળ પર વીર્યના ડાઘ હતા.

ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ જણાવે છે કે તેમણે છેલ્લા ત્રીસ વર્ષથી મેડિકલ પ્રેક્ટિશનર તરીકે કામ કર્યું છે અને તેમના મતે એવું લાગતું હતું કે કોઈએ સોનલનું ગળું દબાવીને તેની હત્યા કરી છે.

આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે તેમના સમાજના કિશોરભાઈ જમાદાર નામના વ્યક્તિએ તેમને તેમના વતન બોરસદના અન્ય લોકોને જાણ કરવાનું કહ્યું હતું. તેઓ સમયસર ન આવતા તેઓએ મૃતદેહના અંતિમ સંસ્કાર કરી દીધા. તેઓ જણાવે છે કે અખબારમાં તેમની પુત્રીના મૃત્યુ અંગેનો લેખ વાંચ્યા પછી, તેમને લાગ્યું કે તેનું ગળું દબાવીને હત્યા કરવામાં આવી છે. જ્યારે તેઓ 'બેસણા' પૂરું થયા પછી વિદાય લઈ રહ્યા હતા, ત્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૩ એ જણાવ્યું કે તેઓએ ૧૦,૦૦૦/- રૂપિયાની રકમ લઈ લેવી જોઈએ કારણ કે તેઓ તેમના પુત્રના પુનર્લગ્ન કરાવવા માંગે છે. તેથી આ સાક્ષીને ૪,૦૦૦/- રૂપિયાનો ચેક અને ૬,૦૦૦/- રૂપિયાની પ્રોમિસરી નોટ આપવામાં આવી હતી. પ્રોમિસરી નોટ પર પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની સહી છે.

આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે તેમની પુત્રીના મૃત્યુ સમયે તે ગર્ભવતી હતી. તેણે તેમને પત્ર લખીને આ હકીકતની જાણ કરી હતી, જેમાં જણાવ્યું હતું કે ડૉ.

ક્રાપડિયાએ તેને આવું કહ્યું હતું. આ પત્ર સોનલ અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ બંને દ્વારા સંયુક્ત રીતે લખવામાં આવ્યો હતો. પત્રમાં એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેની ગર્ભાવસ્થાને લઈને બંને ખુશ છે.

ઉલટતપાસમાં, આ સાક્ષી જણાવે છે કે આંક- ૫૮ ના દસ્તાવેજમાં વરરાજા દ્વારા આપવાની વસ્તુઓનો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. તેઓ જણાવે છે કે જ્યારે તેમણે સોનલનો મૃતદેહ જોયો, ત્યારે તેમણે પોલીસને જણાવ્યું કે આ ફાંસીનો કેસ નથી અને તેના મૃત્યુ અંગે પોતાની શંકા વ્યક્ત કરી હતી.

આ સાક્ષી સ્વીકારે છે કે પોલીસ સમક્ષના તેમના નિવેદનમાં તેમણે એવું નથી જણાવ્યું કે લગ્ન સમયે કારમાંથી નીચે ઉતરવા માટે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા રૂ.૧૦૦૦/- રૂપિયાની માંગણી કરવામાં આવી હતી. ન તો તેમણે એમ જણાવ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ તેમનો પુત્ર કેમિકલ એન્જિનિયર હોવાના આધારે દરરોજ તરીકે રૂ.૧૦,૦૦૦/- રૂપિયાની માંગણી કરી હતી. એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું નથી કે ડબલ-બેડ, સ્કૂટર અને રેફ્રિજરેટરની માંગણી કરવામાં આવી હતી.

ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ વધુમાં સ્વીકારે છે કે તેમણે પોલીસ સમક્ષ એવું નથી જણાવ્યું કે જ્યારે તેમણે મૃતકને પલંગ પર પડેલી જોઈ, ત્યારે તેના પગ જમીનથી ઉપર લટકતા હતા, તેની મેક્સી તેની સાથળ સુધી આવી ગઈ હતી

અને તેના કપડાં અસ્તવ્યસ્ત હાલતમાં હતા. તેઓ જણાવે છે કે તેમને ખબર નથી કે તેમના પોલીસ નિવેદનમાં એવું લખવામાં આવ્યું છે કે કેમ કે સોનલના મોઢામાંથી ફીણ આવતા હતા અને તેના ગળા પર કથ્થઈ રંગના ઉઝરડા હતા, અથવા તેમની પત્નીએ સોનલના ગુપ્ત ભાગોની તપાસ કરી હતી અને એક ચીકણો પદાર્થ અને તેની સાથળ પર વીર્યના નિશાન અને તેની ગરદન પર ઉઝરડાનું નિશાન જોવા મળ્યું હતું. તેઓ જણાવે છે કે તેમને ખબર નથી કે તેમના પોલીસ નિવેદનમાં એવું લખવામાં આવ્યું છે કે કેમ કે ૧૭.૦૯.૧૯૯૦ ના રોજ તૃસિબેનના 'બેસણા' દરમિયાન, પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ તેમને પૂછ્યું હતું કે તેઓ શા માટે સંમતિ મુજબની વસ્તુઓ નથી આપી રહ્યા, અથવા મૃતકે તેમને જણાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને દારૂ પીવાની ખરાબ આદત છે અને શૈલા નામની છોકરી સાથે તેના લગ્નેતર સંબંધ છે, જે તેને પસંદ નથી. તેઓ જણાવે છે કે તેમને ખબર નથી કે તેમના પોલીસ નિવેદનમાં એવું લખવામાં આવ્યું છે કે કેમ કે સોનલે તેમને માંગણી કરેલી વસ્તુઓ આપવાનું કહ્યું હતું, નહીંતર તેને મારી નાખવામાં આવશે.

૧૩.૧૦.૧૯૯૦ ના રોજ આપેલા તેમના પોલીસ નિવેદનની વિગતોને નકારી કાઢતા, ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ જણાવે છે કે તેમણે પોલીસ સમક્ષ એવું નથી જણાવ્યું કે તેમની પુત્રી સોનલને પ્રતિવાદી નંબર ૧ અથવા તેના સાસરિયાઓ દ્વારા કોઈ શારીરિક કે માનસિક ત્રાસ આપવામાં આવ્યો ન હતો,

અથવા તેઓ અલગ રહેતા હતા. તેમણે એ વાતનો ઇનકાર કર્યો છે કે તેમની પુત્રીએ ક્યારેય તેમને અથવા તેમની પત્નીને પ્રતિવાદીઓ તરફથી કોઈ હેરાનગતિની ફરિયાદ કરી ન હતી.

આ સાક્ષી વધુમાં પોલીસ સમક્ષ એવું જણાવ્યાનો ઇનકાર કરે છે કે તેમણે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને તેના પિતા પાસેથી સાંભળ્યું હતું કે સોનલ બે મહિનાની ગર્ભવતી હતી પરંતુ તે બાળક રાખવા માંગતી ન હતી અને તેનો ગર્ભપાત કરાવવા માંગતી હતી. તેઓ એવું જણાવ્યાનો ઇનકાર કરે છે કે આ બાબતે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને સોનલ વચ્ચે ચર્ચા થઈ હતી અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ તેને કહ્યું હતું કે તેઓ સોનલના માતા-પિતા સાથે આ બાબતે ચર્ચા કર્યા વિના કોઈ નિર્ણય લેશે નહીં, અથવા અચાનક આવેગમાં આવીને, વિચાર્યા વિના, સોનલે પંખા પર લટકીને પોતાનું જીવન સમાપ્ત કરી દીધું હતું અને આત્મહત્યા કરી લીધી હતી. તેઓ પોલીસ સમક્ષ એવું જણાવ્યાનો ઇનકાર કરે છે કે તેમને બીજી કોઈ શંકા નથી.

ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ વધુમાં જણાવે છે કે ૨૪.૧૦.૧૯૯૦ ના રોજ, તેમને આ બાબતમાં ઘણી શંકાસ્પદ બાબતો જોવા મળી હતી, તેથી, તેમણે યોગ્ય તપાસ માટે પોલીસ અધિક્ષકને પત્ર લખ્યો હતો કારણ કે તેમને ડર હતો કે તેમની પુત્રીની હત્યા કરવામાં આવી હતી.

તેઓ વધુમાં સ્વીકારે છે કે ૧૫.૧૦.૧૯૯૦ પછી, પ્રતિવાદીઓએ મૃતકની વસ્તુઓ પરત કરી હતી. તેઓ ઇનકાર કરે છે કે તેઓ ૧૫.૧૦.૧૯૯૦ ના રોજ અન્ય લોકો સાથે ટેમ્પોમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના ઘરે આવ્યા હતા અને ઘરવખરીના સામાનને ગુકસાન પહોંચાડ્યું હતું. તેઓ મૃતક દ્વારા લખેલા પત્રો તેના પોતાના હસ્તાક્ષરમાં હોવાનું સ્વીકારે છે.

૧૫. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૪, હસુમતીબેન રજનીકાંત, મૃતકની માતા છે. તેમની જુબાની તેમના પતિ, ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ જેવી જ છે. તેમણે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેમની પાસે કરવામાં આવેલી દહેજની કથિત માંગણીઓ અંગે જુબાની આપી છે.

૧૬. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૫, દીનાબેન અમૃતલાલ ભટ્ટ, મૃતકના કાકી છે. આ સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, તૃપ્તિબેનનું 'બેસણું' પૂરું થયા પછી તે અને મૃતક મૃતકના પિયરથી સાથે મુસાફરી કરી રહ્યા હતા. તેઓ બોરસદથી ભરૂચની લોકલ ટ્રેનમાં બેઠા હતા અને લગભગ ત્રણ કલાક સાથે મુસાફરી કરી હતી. આ સમય દરમિયાન, સોનલે તેને કહ્યું હતું કે તેનો પતિ દારૂ પીવે છે અને તેને "મહેફિલો" ગોઠવવાનો શોખ છે. આ સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, સોનલે તેને જાણ કરી હતી કે તેના સાસુ, સસરા અને નણંદ તેને કહેતા હતા કે તેના પિતા ડૉક્ટર હોવા છતાં, તે પોતાની સાથે કંઈ લાવી નથી અને આ

બાબતે તેને ત્રાસ આપતા હતા. આ સાક્ષી, ઉલટતપાસમાં જણાવે છે કે સોનલના પતિ, સસરા, સાસુ અને નણંદ તેને ત્રાસ આપતા હતા.

૧૭. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૬ મધુભાઈ અંબાલાલ ઠાકર છે, જેઓ મૃતક સાથે સંબંધ ધરાવતા નથી પરંતુ તેના પિતાના સમાજના આગેવાન હોવાનું જણાય છે. તેઓ દહેજની માંગણી અને તૃપ્તિબેનના 'બેસણા' પછી સોનલે તેના સંબંધીઓ સમક્ષ આ અંગે કરેલા ખુલાસા વિશેની વાર્તાનો પુનરોચ્ચાર કરે છે. તેઓ જણાવે છે કે સોનલે કહ્યું હતું કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દારૂ પીતો હતો, તેને "મહેફિલો" નો શોખ હતો અને તેના પિતા પાસેથી વારંવાર સ્કૂટર, રેફ્રિજરેટર અને રોકડની માંગણી કરતો હતો. તે તેને મહેણાં પણ મારતો હતો. આ સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, સોનલે એવો પણ ખુલાસો કર્યો હતો કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ તેને માનસિક ત્રાસ આપતો હતો અને તેના સાસરિયાઓ તેને હેરાન કરવા અવારનવાર ભરૂચ આવતા હતા. જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ સોનલને વડોદરા લઈ જતો, ત્યારે તે તેની બહેન પ્રતિવાદી નંબર ૪ ને બોલાવતો, જે પણ મૃતકને મહેણાં મારતી હતી. આ જ કારણ છે કે સોનલ તેના સાસરે જવા માંગતી ન હતી. આ સાક્ષી જણાવે છે કે એવું નથી લાગતું કે સોનલે પોતાની મેળે આત્મહત્યા કરી હોય પરંતુ માનસિક ત્રાસના કારણે તેને આવું કરવા મજબૂર કરવામાં આવી હોય શકે. કે સમાજના આગેવાનો ભેગા થયા હતા અને આ બાબતે ચર્ચા કરી હતી અને નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે, આવી ઘટનાઓ ફરી ન બને તે માટે કંઈક

કાર્યવાહી થવી જોઈએ. તેથી, તેઓએ ૧૪.૧૦.૧૯૯૦ ના રોજ મુખ્યમંત્રીને એક અરજી કરી હતી, જેની એક નકલ પોલીસ અધિક્ષક, ભરૂચને મોકલી હતી, જેના પર સમાજના તમામ આગેવાનોએ સહી કરી હતી.

૧૮. મૃતકના શરીરનું પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર ડૉ. ભરત વાડીલાલ મહેતાની તપાસ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૭ તરીકે કરવામાં આવી છે. આ સાક્ષી જણાવે છે કે મૃતકની ગરદનની બંને બાજુએ ૧.૫ સેન્ટિમીટરની ઉઝરડાની નિશાની હતી અને તેના મોઢા અને નાકમાંથી ફીણ આવી રહ્યા હતા. જોકે, તેના ગુપ્ત ભાગો સહિત તેના શરીરના અન્ય ભાગો પર ઇજાના કોઈ નિશાન જોવા મળ્યા ન હતા.

૧૯. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૮, કાળુસિંહ સુજોસિંહ રાઠોડ, તપાસ અધિકારી છે. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩, મૃતકના પિતા અને ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૪, મૃતકની માતાની જુબાનીઓનો વિરોધ કરતાં તેઓ જણાવે છે કે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ એ તેમની સમક્ષ એવું જણાવ્યું ન હતું કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ કારમાંથી ઉતરવા માટે રૂ. ૨,૦૦૦/- રૂપિયાની માંગણી કરી હતી અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ તેના પુત્ર માટે દહેજ તરીકે રૂ. ૧૦,૦૦૦/- રૂપિયાની માંગણી કરી હતી, કારણ કે તે કેમિકલ એન્જિનિયર છે. આ સાક્ષી જણાવે છે કે પ્રતિવાદીઓએ તેમની સમક્ષ એવું નથી જણાવ્યું કે જ્યારે તેઓ મૃતકના ઘરે ગયા

ત્યારે તેમણે તેના પગ જમીનથી ઉપર લટકતા જોયા હતા અથવા તેની મેક્સી તેની સાથળ સુધી ઉપર આવી ગઈ હતી અને તેના કપડાં અસ્તવ્યસ્ત હતા અને તેના મોઢામાંથી ફીણ આવતા હતા. તેઓએ એમ નથી જણાવ્યું કે તેની ગરદનની બંને બાજુ કથ્થઈ રંગના ઉઝરડા હતા. તેનાથી વિપરીત, આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ એ તેમની સમક્ષ જણાવ્યું હતું કે તેમની પુત્રી અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ખુશીથી પરણ્યા હતા અને તેમની પુત્રીને તેના પતિ અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા શારીરિક અથવા માનસિક રીતે ત્રાસ આપવામાં આવ્યો ન હતો. કે તેમની પુત્રીએ તેમને અથવા તેમના પત્નીને ક્યારેય પત્ર દ્વારા અથવા મૌખિક રીતે તેમની પાસેથી કોઈ હેરાનગતિની ફરિયાદ કરી ન હતી.

૨૦. પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ આંક- ૯૮ પર છે. પોસ્ટમોર્ટમ ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૭ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે. તેમના અને અન્ય એક ડૉક્ટરે તેના પર સહી કરી છે. મૃત્યુનું કારણ નીચે મુજબ જણાવાયું છે:-

"અમારા મતે, મૃત્યુનું કારણ ફાંસો ખાધા બાદ શ્વાસ
રૂંધાવવા ને લીધે છે"

૨૧. મૃતક દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને તેના માતા-પિતાને લખેલા કેટલાક પત્રો રેકૉર્ડ પર છે, જે મહત્વ ધરાવે છે કારણ કે તેઓ મૃતકની માનસિક

સ્થિતિ દર્શાવે છે અને તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ સાથે કેવા પ્રકારનું કૌટુંબિક જીવન જીવતી હતી તે દર્શાવે છે.

૨૨. રેકૉર્ડ પરના સમગ્ર મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓની પ્રશંસા અને મૂલ્યાંકન કર્યા પછી, અમને જણાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ એ નિષ્કર્ષ કાઢવામાં સાચી છે કે મૃતકનું મૃત્યુ અકુદરતી હતું. અમને ટ્રાયલ કોર્ટનું એ તારણ પણ સાચું જણાય છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ પ્રતિવાદીઓ નંબર ૨ અને ૪ ની મદદથી મૃતકની હત્યા કરી હતી, અથવા તેને દહેજ માટે શારીરિક અને માનસિક રીતે ત્રાસ આપ્યો હતો તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી નથી. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પહોંચવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ કે મૃતકે પોતાના કોઈ કારણસર આત્મહત્યા કરી છે, કદાચ અગાઉના નિષ્ફળ પ્રેમ સંબંધના કારણે, તેને અસંભવિત કહી શકાય નહીં, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓની પ્રકૃતિ જોતાં.

૨૩. અમે સંપૂર્ણ પુરાવાઓની કાળજીપૂર્વક ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન કર્યું છે અને વિદ્વાન ન્યાયાધીશે તેમના તારણોના સમર્થનમાં નોંધેલા કારણોનો અભ્યાસ કર્યો છે. આમ કર્યા પછી, અન્ય કારણોની સાથે સાથે નીચેના કારણોસર, અમે તે કારણો સાથે સંપૂર્ણ સંમતિ ધરાવીએ છીએ.

૨૩.૧ મૃતક અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ વચ્ચે કોઈપણ વૈવાહિક મતભેદ અંગે રેકૉર્ડ

પર કોઈ પુરાવો નથી. તેનાથી વિપરીત, મૃતક દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને લખેલા પત્રો દર્શાવે છે કે તેને મળ્યા પછી, તેને જે અગાઉનો આઘાત સહન કરવો પડ્યો હતો, ત્યારબાદ તેણે પ્રેમમાં ફરીથી વિશ્વાસ પાછો મેળવ્યો હતો. મૃતક દ્વારા લખેલાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને લખવામાં આવેલો તારીખ ૦૩.૧૨.૧૯૮૯ નો પત્ર, આ અંગેની તેની લાગણીઓ દર્શાવે છે. ઉક્ત પત્ર પરથી જણાય છે કે મૃતકને અગાઉ કોઈ પ્રકારની નિરાશા સહન કરવી પડી હતી, જેના કારણે તે "પથ્થર જેવી" બની ગઈ હતી. તેણે જણાવ્યું છે કે તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને પસંદ કરે છે અને તેની સાથે રહેવાની ઈચ્છા ધરાવે છે, પરંતુ તેને થોડા સમયની જરૂર પડશે. પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને મૃતક વચ્ચેના સંબંધો દર્શાવતા અન્ય ઘણા પત્રો રેકૉર્ડ પર છે. લખ પછી લખેલા ૦૮.૦૩.૧૯૯૦ ના પત્રમાં, મૃતકે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના બીજા પત્રનો સંદર્ભ આપ્યો છે, જેમાં તેને ડબલ-બેડની ડિઝાઈન પસંદ કરવા જણાવ્યું હતું જેનો તે તેના માટે ઓર્ડર આપવાનો હતો. ૧૩.૦૩.૧૯૯૦ ના બીજા પત્રમાં, તે જણાવે છે કે તેણે પાંચ વર્ષ પહેલાં પ્રેમ, સહાનુભૂતિ અને વિશ્વાસ જેવી લાગણીઓને દાટી દીધી હતી અને "પથ્થર જેવી" બની ગઈ હતી. આ અગાઉના નિષ્ફળ પ્રેમ સંબંધનો સંકેત હોઈ શકે છે. મૃતક દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને લખાયેલો બીજો પત્ર તારીખ ૨૩.૦૯.૧૯૯૦ નો છે, જે તેના દ્વારા ટેલિવિઝન સેટની તોળાઈ રહેલી ખરીદી અંગેનો તેનો ઉત્સાહ દર્શાવે છે. તે લખે છે કે તે જલ્દીથી ઘરે આવવા માંગશે જેથી તે ટેલિવિઝન જોઈ શકે. ૦૯.૧૦.૧૯૯૦ ના પત્રમાં, જે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને મૃતક દ્વારા સંયુક્ત રીતે

મૃતકના માતા-પિતાને લખવામાં આવ્યો હતો, તેમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું છે કે સોનલ ગર્ભવતી છે, તેનો પ્રેગ્નેન્સી ટેસ્ટ પોઝિટિવ છે અને તેનું સ્વાસ્થ્ય સારું છે. મૃતક દ્વારા લખાયેલા ભાગમાં તેણે જણાવ્યું છે કે તે સારી છે અને તેણે તેના ભાઈ દીપુને તેની ગર્ભાવસ્થા વિશે જાણ કરી છે પરંતુ તેને કોઈને આ બાબત જાહેર ન કરવાનું કહ્યું છે. ૦૬.૦૯.૧૯૯૦ ના બીજા પત્રમાં, જે મૃતક દ્વારા તેના માતા-પિતાને લખવામાં આવ્યો હતો, તેણે જણાવ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ તેને મળનારા બોનસમાંથી જલ્દી જ રેફ્રિજરેટર ખરીદશે.

૨૩.૨ આ પત્રો પરથી જાણવા મળે છે કે દહેજ માંગવાની તો વાત જ દૂર, પ્રતિવાદી નંબર ૧ પતિ તરીકેની તેની ફરજો પૂરી કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો અને મૃતકને જીવનની સુખ-સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે ઘરવખરી અને ઇલેક્ટ્રોનિક વસ્તુઓ ખરીદી રહ્યો હતો. મૃતકે તેના કોઈ પણ પત્રમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ અથવા તેના પરિવારના સભ્યો દ્વારા કોઈ પણ પ્રકારના ગેરવર્તન, હેરાનગતિ, ત્રાસ અથવા દહેજની માંગણીનો દૂર દૂર સુધી ઉલ્લેખ કર્યો નથી. પત્રો પતિ અને પત્ની વચ્ચેના સૌહાર્દપૂર્ણ વૈવાહિક સંબંધો દર્શાવે છે અને તેના પરિવારના સભ્યો સાથે કોઈ સંઘર્ષ નથી દર્શાવતા.

૨૩.૩ પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ મૃતકનું પહેલાં ગળું દબાવી અને પછી તેના શરીરને પંખા સાથે લટકાવીને હત્યા કરી હોવાનો આક્ષેપ, ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩

ની કલ્પનાની ઉપજ હોવાનું જણાય છે, જેમણે પોલીસ સમક્ષના પોતાના પ્રારંભિક નિવેદનમાં તેમની પુત્રી સાથે ગેરવર્તન અથવા દહેજની માંગણી અંગે ક્યારેય કોઈ ઉદ્દેખ કર્યો ન હતો. તેનાથી વિપરીત, તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમને પ્રતિવાદી નંબર ૧ કે તેના પરિવારના સભ્યો પર કોઈ શંકા નથી કારણ કે તેમની પુત્રીને ક્યારેય તેમના દ્વારા શારીરિક કે માનસિક રીતે ત્રાસ આપવામાં આવ્યો ન હતો અને તે તથા પ્રતિવાદી નંબર ૧ સુખી વૈવાહિક જીવન જીવતા હતા. એવું લાગે છે કે સમાજના આગેવાનો, જેમ કે ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૬ ના હસ્તક્ષેપ પછી જ, ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ એ તેમની પુત્રીના સ્પષ્ટ દેખાતા આત્મહત્યાના મૃત્યુને પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને તેના પરિવારને સંડોવીને હત્યામાં પરિવર્તિત કરવાનો વિચાર પોષવાનું શરૂ કર્યું. પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના માતા-પિતા અને પરિણીત બહેન, જેઓ કબૂલાત મુજબ અલગ-અલગ શહેરોમાં અલગ-અલગ રહેતા હતા, તેમને પણ ફસાવવામાં આવ્યા છે. દહેજની કોઈ પણ માંગણી અંગે કોઈ પણ પુરાવો નથી. આંક- ૫૮ ની યાદી બંને પક્ષો દ્વારા લગ્નવિધિ દરમિયાન જરૂરી પ્રચલિત વસ્તુઓ અંગે છે.

૨૩.૪ એવું સૂચવતો રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવો નથી કે મૃતકનું પ્રથમ ગળું દબાવીને અને પછી તેના શરીરને પંખા સાથે લટકાવીને હત્યા કરવામાં આવી હતી. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૭, ડૉ. ભરત વાડીલાલ મહેતાએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે મૃતકનું મૃત્યુ શ્વાસ રૂંધાવાથી, ફાંસીના કારણે થયું હતું. બે ડૉક્ટરો દ્વારા

તૈયાર કરવામાં આવેલા પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટમાં 'ફાંસી' શબ્દનો ઉપયોગ મૃત્યુના કારણ તરીકે કરવામાં આવ્યો છે. જો તે ગળું દબાવવા નો કેસ હોત, તો 'ફાંસી' ને બદલે 'ગળું દબાવવા' શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોત. ગળું દબાવવાથી અને ફાંસી લગાવીને આત્મહત્યા કરવા વચ્ચે તફાવત છે અને ડૉક્ટરો બંને વચ્ચે તબીબી રીતે તફાવત કરવા સક્ષમ છે.

૨૩.૫ પોલીસ સમક્ષ આપવામાં આવેલા મૃતકના પિતા અને માતાના નિવેદનો અને કોર્ટ સમક્ષ તેમની જુબાનીઓમાં ઘણા વિરોધાભાસ જોવા મળે છે. દીનાબેન, ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૫, પણ શીખવવામાં આવેલા સાક્ષી તરીકે ઉભરી આવે છે. એવું લાગે છે કે હત્યા અને દહેજની માંગણીની વાર્તા પાછળથી ઊભી કરવામાં આવી છે, સમાજના આગેવાનો સાથે કાળજીપૂર્વક વિચારવિમર્શ કર્યા પછી. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ દ્વારા કરવામાં આવેલા આક્ષેપો અને મુખ્યમંત્રી, ગૃહમંત્રી અને પોલીસ અધિક્ષકને લખેલા તેમના પત્રો અલગ-અલગ વાતો આપે છે અને એકબીજા સાથે અસંગત છે. સૌથી અગત્યની વાત એ છે કે, ઉક્ત પત્રોમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપોને રેકૉર્ડ પર સચોટ કે વિશ્વસનીય પુરાવા રજૂ કરીને સમર્થન આપવામાં આવ્યું નથી.

૨૩.૬ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના માતા-પિતા કબૂલાત મુજબ વડોદરા ખાતે અલગ રહેતા હતા જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને મૃતક ભરૂચમાં રહેતા હતા. પ્રતિવાદી

નંબર ૩ – મૃતકની પરિણીત નણંદ, સુરતમાં તેના સાસરામાં રહેતી હતી. આ પ્રતિવાદીઓને કથિત ગુના આચરવા સાથે અથવા દહેજની માંગણીઓ સાથે જોડવા માટે કોઈ જ સામગ્રી નથી.

૨૩.૭ પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ કારમાંથી ઉતરવા માટે ૨,૦૦૦/- રૂપિયા અને મંડપમાં બેસવા માટે ૧૦,૦૦૦/- રૂપિયાની માંગણી કરી હતી અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ તેનો પુત્ર કેમિકલ એન્જિનિયર હોવાથી તેના માટે દહેજની માંગણી કરી હતી તે વાત સમાજના આગેવાનો સાથે પરામર્શના પરિણામે પાછળથી ઊભી કરાયેલી વાર્તા હોય તેવું લાગે છે, જેમણે આ કેસને એક ઉદાહરણ બનાવવાનું નક્કી કર્યું હતું જેથી આવી ઘટનાઓનું પુનરાવર્તન ન થાય. જોકે, મૃતકના પત્રોના રૂપમાં રેકૉર્ડ પર પૂરતા પુરાવા છે, જે દર્શાવે છે કે લગ્ન પહેલાં તેને તેના પ્રેમ સંબંધમાં નિરાશા મળી હતી જેના કારણે તે "પથ્થર" બની ગઈ હતી. લગ્ન પહેલાં પણ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને લખેલા તેના પત્રોનો સ્વર અને અંદાજ તેના અતિ-સંવેદનશીલ સ્વભાવ અને વર્તમાનને બદલે ભૂતકાળમાં જીવવાની વૃત્તિ દર્શાવે છે. તેણે તેના ભાઈને તેની ગર્ભાવસ્થા કોઈને ન જણાવવા કહ્યું હતું. પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા આપવામાં આવેલા ખુલાસા મુજબ, મૃતક બાળકને ગર્ભમાં રાખવા માંગતી ન હતી અને જ્યારે તેને ખબર પડી કે તે ગર્ભવતી છે, ત્યારે તે તેનો ગર્ભપાત કરાવવા માંગતી હતી. તેથી, તેણે અંતિમ પગલું ભર્યું અને પોતાનું જીવન સમાપ્ત કરી દીધું.

૨૩.૮ પ્રતિવાદીઓએ પોતાનો બચાવ સાબિત કરવાનો નથી પરંતુ ફરિયાદી પક્ષે તેનો કેસ શંકાસ્પદ હદથી પર સાબિત કરવાનો છે, જે કરવામાં તે સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ રહ્યો છે. મૃતકે આત્મહત્યા કેમ કરી તેનો કોઈ નિશ્ચિત જવાબ આપી શકાય તેમ નથી. જોકે, તબીબી પુરાવા સહિતના પુરાવાનો સમગ્ર ભાર, ગળું દબાવવાથી થયેલા મૃત્યુને બદલે આત્મહત્યાથી થયેલા મૃત્યુ તરફ મજબૂત ઈશારો કરે છે.

૨૩.૯ પતિ હોવાના નાતે તે કમનસીબ રાત્રે ઘરમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની હાજરી સંપૂર્ણપણે સ્વાભાવિક છે. ફરીયાદપક્ષ દ્વારા પ્રસ્તાવિત "છેલ્લે એકસાથે જોવા મળવા" ના સિદ્ધાંતને તે સમર્થન આપી શકે નહીં, એવા કોઈ પણ સમર્થક પુરાવાઓની ગેરહાજરીમાં જે દર્શાવે કે તેણે મૃતકને મારી નાખી હતી અને તેનું મૃત્યુ આત્મહત્યા ન હતું.

૨૪. આ કેસ સાંયોગિક પુરાવાઓ પર આધારિત છે અને ફરીયાદપક્ષ પ્રતિવાદીઓ સામે ગુનાહિત સંજોગોની સાંકળ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. ફરીયાદપક્ષ દ્વારા એવી કોઈ હકીકત સ્થાપિત કરવામાં આવી નથી કે જે માત્ર પ્રતિવાદીઓના અપરાધની પૂર્વધારણા સાથે સુસંગત કહી શકાય, અન્ય તમામ પૂર્વધારણાઓને નકારીને. સાંયોગિક પુરાવાઓની સાંકળ સંપૂર્ણ હોવાથી ઘણી

દૂર છે અને સાંકળની કડીઓ છૂટીછવાઈ અને અસંગત છે. વર્તમાન કેસમાં રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાની પ્રકૃતિ એટલી નબળી છે કે તેના પર આધાર રાખીને પ્રતિવાદીઓને દોષિત ઠેરવવું અત્યંત અવિચારી ગણાશે. અમારા મતે, ટ્રાયલ કોર્ટે પુરાવાઓનું યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કર્યું છે અને પ્રતિવાદીઓને નિર્દોષ મુક્ત કરીને કાયદેસર રીતે સાચા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી છે.

૨૫. તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદા અને આદેશમાં દખલ કરવાનું અમને કોઈ વાજબી કારણ જણાતું નથી.

૨૬. અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે.

૨૭. જામીનખત, જે કોઈ હોય તો, રદ કરવામાં આવે છે. આર એન્ડ પી સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટમાં પાછા મોકલવામાં આવે.

(શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી, ન્યાયમૂર્તિ)

(બી. એન. કારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.